

Sisällysluettelo

Valvottavien tila myönteinen

Pankkien taloudellinen ympäristö on ollut suotuisa. Sen sijaan sääntely-ympäristö on ollut hyvin haasteellinen, ja tulee olemaan sitä myös tulevaisuudessa. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten kannattavuus parani ja vakavaraisuus vahvistui. Luotto- ja markkinariskit ovat hallinnassa, mutta pankit altistuvat nykyisin yhä enemmän operatiiviselle riskille. Asuntoluottojen marginaalin kaventuminen samaan aikaan kun laina-ajat ovat pidentyneet saattaa kuitenkin aiheuttaa pankeille ongelmia tulevaisuudessa. Pankkien onkin varmistuttava siitä, että vakuudet säilyvät riittävinä koko laina-ajan.

Osakemarkkinoilla kasvuvaihe

Pörssivuosi 2004 oli kokonaisuutena hyvä, mikä näkyi myös arvopaperivälittäjien tuottojen ja osakemarkkinoille sijoittaneiden varallisuuden kasvuna. Kevään notkahduksen jälkeen osakemarkkinoiden trendi oli pääosin nousujohteinen. Pörssin päälistalle ei ole listautunut uusia yrityksiä aikaisempien noususuhdanteiden tapaan.

Vilkas asuntoluototus ylläpitää luottokannan kasvua

Rahalaitosten lainakanta kasvaa edelleen nopeasti. Etenkin asuntolainakannan kasvu jatkui vahvana vuonna 2004 – kanta kasvoi vuositasolla runsaat 15 %. Aktiivisilla asuntolainamarkkinoilla myös kilpailu on kiristynyt. Asuntolainojen marginaalit ovat kaventuneet 0,5–1 prosenttiyksikön välille.

Yhteisvaluutta lisännyt yritysten ulkomaista joukkovelkakirjarahoitusta

Suomalaiset yritykset hankkivat pitkäaikaista rahoitusta enenevässä määrin ulkomailta. Myös pankeille ulkomaiset markkinat ovat tärkeä rahoituslähde. Kotimaassakin lasketaan liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja, mutta lainakanta on hiljalleen supistunut.

Suomalaisten pankkien tulokset paranivat

Pankkien tulokset kasvoivat vuonna 2004 vertailukauteen eli vuoteen 2003 verrattuna. Tuloksia paransivat tuottojen kasvu sekä tiukkana jatkuneet kuluohjelmat. Pankkien välinen kilpailu säilyi kireänä, mikä yhdessä alhaisen korkotason kanssa supisti entisestään anto- ja ottolainauksen välisiä korkomarginaaleja.

Pankkien vakavaraisuus hyvällä tasolla

Pankkien vakavaraisuus on edelleen hyvällä tasolla. Vakavaraisuutta vahvistivat positiivisen tuloskehityksen sekä uusien pääomalojen myötä kasvaneet omat varat. Alhaiset korot pitivät antolainauksen, ja siten myös riskipainotettujen saamisten kasvun ripeänä. Pankkien yhteenlaskettujen omien varojen kasvu oli kuitenkin riskipainotettujen erien kasvua nopeampaa.

Sijoituspalveluyritysten kannattavuus parantunut

Sijoituspalveluyritysten kannattavuus on parantunut osakemarkkinoiden noususuhdanteen ja omaisuudenhoitopalvelujen kasvun myötä. Sekä omaisuudenhoito- että sijoitusrahastoalalla kasvu on ollut hyvin nopeaa. Kasvun jatkuminen samaan tahtiin on kuitenkin jatkossa epävarmempaa. Talousennusteiden mukaan suhdannenousun nopein vaihe saavutettiin vuonna 2004.

Rahastoyhtiöiden tuotot kasvoivat 39 %

Rahastosäästäminen kasvaa nopeasti: rahastopääomat kasvoivat vuoden 2004 aikana 36 % ja 40 % vuonna 2003. Osakerahastojen osuus rahastopääomista on kasvanut. Niiden osuus on kuitenkin edelleen pienempi kuin korkorahastojen osuus.

Suomalaisten pankkikonsernien luottoriskit alhaiset

Suomalaisten pankkikonsernien järjestämättömät saamiset supistuivat kaikilla sektoreilla. Luottotappioiden määrä kasvoi hieman, mutta niiden osuus pankkien luotto- ja takauskannasta pysyi vuoden 2003 tasolla. Luottosalkun laatua voidaankin pitää keskimääräisesti hyvänä. Suomalaisten pankkien saamiset riskipitoisista, matalan luottoluokituksen maista ovat edelleen vähäiset.

Pankkien maksuvalmius säilyi hyvänä

Talletuspankkien yhteenlaskettu likviditeettiasema säilyi edelleen hyvänä. Talletusten osuus antolainauksen rahoituksesta laski, mutta pankit saivat hankittua rahoituksen markkinoilta vaikeuksitta.

Pankkien korkoriskit pysyneet maltillisina

Pankkien rahoitustaseen tuloriski, eli markkinakorkojen muutosten vaikutus rahoituskatteeseen, on pienentynyt vuoden 2003 lopun tilanteesta. Korkojen nousu puolella prosenttiyksiköllä parantaisi nyt pankkien tulosta 133 miljoonalla eurolla. Investointiriskin, eli korkojen nousun aiheuttaman joukkovelkakirjojen ja johdannaisten arvon muutoksen, vaikutus on tulorisktiin nähden vastakkainen, ja pienentää siten pankkien kokonaiskorkoriskiä.

Valvottavien tila myönteinen

Rahoitustarkastuksen valvottavien toimintaympäristö on ollut samanaikaisesti sekä hyvin suotuisa että haasteellinen. Taloudellinen toimintaympäristö on ollut erittäin suotuisa, sillä maailmantalouden kasvu on ollut ripeää ja Suomen talous on kasvanut euroaluetta nopeammin.

Sen sijaan sääntely-ympäristö on osoittautunut hyvin haasteelliseksi. Vuoden 2005 alussa voimaan tullut listayhtiöitä koskeva IFRS-tilinpäätösuudistus ja tuleva vakavaraisuussäätelyuudistus (Basel II) ovat asettaneet ja asettavat edelleenkin suuria haasteita valvottavien osaamiselle, menetelmien kehittämiselle ja tietojärjestelmille.

Luottolaitosten kannattavuus parani – kilpailu kiristyi

Suotuisassa talousympäristössä luottolaitosten kannattavuus parani entisestään. Tuotot kasvoivat, ja kulukontrolli oli tiukka. Alhainen korkotaso ja kotitalouksien vakaa taloudellinen tila lisäsivät asuntoluottojen kysyntää. Pankkien välinen kiivas kilpailu kavensi marginaaleja, mutta luottojen kova kysyntä kasvatti vastaavasti volyymeja, ja siten rahoituskate kasvoi hieman edellisestä vuodesta.

Palkkiotuottojen osuus tuotoista on viime vuosina kasvanut selvästi. Vuonna 2004 kasvoivat erityisesti antolainauksesta saadut palkkiot ja arvopaperisidonnaiset palkkiotuotot, kuten esimerkiksi välityspalkkiot ja omaisuudenhoitopalkkiot. Pankkien positiivinen tulos vahvisti entisestään vakavaraisuutta, joka on hyvällä tasolla myös kansainvälisesti.

Pankkien luotto- ja markkinariskit hallinnassa

Pankkien luottokanta on kasvanut voimakkaasti useampana peräkkäisenä vuonna, mutta luottosalkun laatu on siitä huolimatta säilynyt hyvänä. Antolainauksen kovaa kasvua on rahoitettu pääasiassa talletuksilla ja joukkovelkakirjalainoilla. Talletuksilla katetaan keskimäärin runsaat 80 % luotonannosta, mutta tämä suhdeluku on laskussa ja pankkisektorin riippuvuus markkinaehtoisesta rahoituksesta kasvanut. Talletuspankkisektorin likvideettiasema on hieman heikentynyt, mutta on silti edelleen hyvä.

Markkinariskit ovat hyvin pankkien hallinnassa. Pankkien korkoriskipositiot ovat olleet pitkään vakaita. Valuuttatoiminta on vilkastunut, mutta valuuttakurssiriskiä pankit ovat ottaneet hyvin maltillisesti. Suhteellinen osakeriski on hieman noussut, sillä osakeomistuksen markkina-arvot ovat kasvaneet. Pankkien omistamien kiinteistöjen myynti on pienentänyt kiinteistöriskiä. Pankit altistuvat nykyisin yhä enemmän operatiiviselle riskille, kun prosessinomainen johtamistapa yleistyy ja eri toimintoja ulkoistetaan ja yhtiöitetään. Lisäksi jatkuvasti yleistyvät haittaohjelmahyökkäykset (virukset, madot) ovat kasvava tietotekninen riski.

Rahastosäästäminen kasvoi voimakkaasti

Sijoitusrahastopääomien toista vuotta kestänyt voimakas kasvu jatkui edelleen. Rahastosäästäminen on Suomessa kansainvälisesti vertaillen vielä vähäistä. Kokonaisuudessaan rahastopääomat vastaavat kuitenkin jo 44:ää prosenttia talletusten määrästä. Sijoitusrahastojen määrä on kasvanut viime vuosina nopeasti, ja sijoittajille tarjottavien sijoitusrahastojen valikoima on laajentunut. Tuotekehitys on suuntautunut kehittyville markkinoille ja listattuihin kiinteistösijoitusyhtiöihin sijoitaviin rahastoihin.

Sijoituspalveluyritysten tilanne parantunut

Sijoituspalveluyritysten toimintaympäristö parani vuonna 2004, ja sen myötä niiden kannattavuus vahvistui selkeästi. Sijoituspalvelualalla on mennyt keskimäärin hyvin, mutta tilanne vaihtelee yksittäisten yritysten välillä.

Sijoituspalveluista selvästi eniten kasvoivat omaisuudenhoitopalvelut. Selviä trendejä olivat absoluuttisen tuoton tavoittelu, kehittyville markkinoille suuntautuminen ja sijoitusrahastojen käytön lisääntyminen salkunhoidossa. Sijoituspalveluyritysten palkkiotuotoista yli puolet tulikin juuri omaisuudenhoidosta.

Arvopaperinvälitystoiminnan välityspalkkiot kasvoivat samassa suhteessa kuin osakevaihto Helsingin Pörssissä. Kilpailu alalla on kovaa, ja palkkiot ovat pysyneet alhaisella tasolla useamman vuoden ajan. Kotimaisten välittäjien osuus on supistunut jo pitkään. Viime vuonna se oli enää 33 % pörssivaihdosta. Yli puolet vaihdosta tapahtuu etävälittäjien kautta. Lisäksi elektroniset toimeksiantoväylät tarjoavat asiakkaalle kustannustehokkaan tavan toteuttaa toimeksiantoja itse.

Pankkisektori kestää suuriakin šokkeja

Stressilaskelmien mukaan pankkisektorin riskinkantokyky kestää varallisuushintojen hyvinkin suuren laskun kuten myös arvonalentumiskirjausten ja pitkien korkojen nousun. Talousennusteet sisältävät kuitenkin aina riskitekijöitä, jotka toteutuessaan voivat nopeasti muuttaa valvottavien toimintaympäristöä negatiiviseen suuntaan. Asuntoluottojen kova kasvu, alhaiset korkomarginaalit ja laina-aikojen pidentyminen saattavat tulevaisuudessa aiheuttaa pankeille ongelmia. Pankkien tulisikin siksi varmistua siitä, että luottojen vakuudet säilyvät riittävinä koko laina-ajan.

Lisätietoja antaa
toimistopäällikkö Jaana Rantama, puhelin 010 831 5281.

Osakemarkkinoilla kasvuvaihe

Vuosi 2004 oli Suomen osakemarkkinoilla vaihteleva. Sitä leimasivat ennätyksellisen suuret osingot ja rahastoannit, alkuvuoden vilkas kaupankäynti sekä suurimman suomalaisen yhtiön, Nokian, osakekurssin lasku. Kokonaisuutena pörssivuosi oli hyvä, mikä näkyi myös arvopaperivälittäjien tuottojen ja osakemarkkinoille sijoittaneiden varallisuuden kasvuna. Suomen talouskasvun on ennustettu jatkuvan suotuisana ja euroalueen keskiarvoa nopeampana, mikä tukee lähitulevaisuudessa osakemarkkinoiden kasvua.

Vuoden 2004 aikana pörssiyhtiöt maksoivat osinkoja tavanomaista runsaammin, 6,4 mrd. euroa (4,9 mrd. euroa vuonna 2003). Tämä johtui vuonna 2005 voimaan tulleesta osinkotulojen verotuksen muutoksesta.¹

1) Osinkotulojen verotusta kiristettiin siirtymällä yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä osinkojen osittaiseen kahdenkertaiseen verotukseen. Pörssiyhtiöiden maksamista osingoista 70 % on saajalleen veronalaista pääomatuloa.

Listautuminen vähäistä

Osakemarkkinoiden noususuhdanteesta huolimatta pörssilistalle ei ole listautunut täysin uusia yrityksiä. Tilanne on jatkunut samana useampia vuosia. Päälistalle hyväksyttiin syksyn 2004 aikana kolme yhtiötä, mutta kaksi niistä oli jo aikaisemmin pörssin muilla listoilla ja kolmas listaus liittyi pörssiyhtiön jakautumiseen. Vaihtoehtona pörssilistautumiselle yritykset ovat hakeneet rahoitusta pääomarahastoista, jotka ovat sijoittaneet listautumista aikoviin yrityksiin. Suomalaiset yhtiöt ovat myös listautuneet suoraan ulkomaille.

Pörssien yhdistyminen tulee näkymään listojen rakenteessa

Pohjoismaisten ja Baltian pörssien yhdistyminen jatkui vuoden 2004 aikana. Loppusyksystä ilmoitettu Kööpenhaminan ja OMX:n yhdistyminen oli luonteva jatko Tukholman ja Helsingin pörssien fuusiolle.

Pörssien yhdistyminen näkyy tulevaisuudessa myös pörssilistojen rakenteessa. Tämänhetkisten suunnitelmien mukaan listat eriytyvät: suurten yritysten päälistan, prime-listan, rinnalle perustetaan pienten ja keskisuurten yritysten Nordic-lista, jonka kriteerit asetetaan päälistaa matalammalle tasolle. Yhteispohjoismainen lista palvelisi toki suurten yritysten näkyvyyttä, mutta voisi samalla vaikeuttaa pienten ja keskisuurten yritysten asemaa. Toisaalta sijoittajien ja analyytikkojen mielenkiinto pieniä ja keskisuuria yrityksiä kohtaan saattaa kasvaa, kun listalla on useampia vertailtavia saman alan yrityksiä.

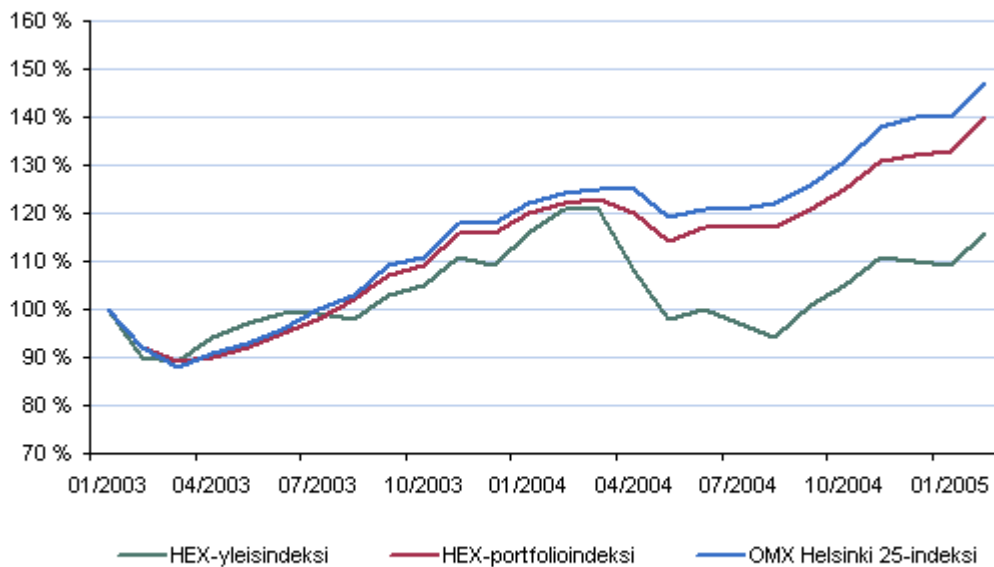
Osakekurseissa pääosin nousujohteinen trendi

Osakkeiden hintojen kehitys oli Suomessa hyvin samansuuntainen kuin koko euroalueella. Euroopan osakemarkkinoiden integroituminen on näkynyt eri maiden osakemarkkinoiden tuottoerojen supistumisena.

Osakekurssien noin vuoden kestänyt nousu päättyi maaliskuussa 2004. Silloin erityisesti tietoliikenne- ja elektroniikka-alan osakkeiden kurssit alkoivat laskea Nokian osakkeen kurssilaskun myötä. Osakeindeksit laskivat tai pysyivät samalla tasolla aina kesän loppupuolelle, mutta syksyllä osakekurssit olivat jälleen nousujohteisia. HEX-yleisindeksi oli tosin edelleen maaliskuista arvoaan matalammalla, mutta pörssin muut indeksit, OMX Helsinki 25 ja HEX-portfolioindeksi 3, ylittivät alkuvuoden huippulukemat.

3) OMX Helsinki 25 sisältää 25 vaihdetuinta Helsingin Pörssin päälistalla olevaa osaketta. Portfolioindeksissä yhden yhtiön paino on maksimissaan 10 % koko indeksin markkina-arvosta.

Helsingin Pörssin osakkeiden kehitys 1/2003 –2/2005

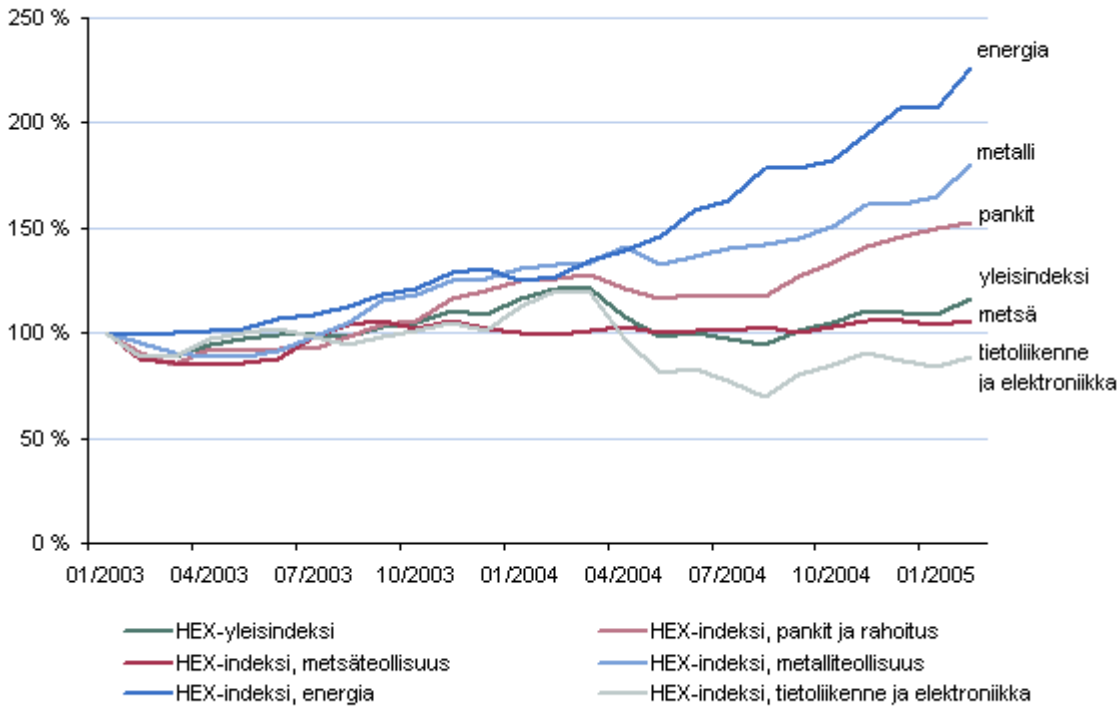
Muutosprosentit on laskettu hintaindeksistä. Kuukauden havainto on päivähavaintojen keskiarvo.

Lähde: OMX.

Tietoliikenne- ja elektroniikkatoimiala ei ole vielä toipunut kevään notkahduksesta. Toimialan indeksin kehitys onkin ollut heikompi kuin muiden toimialaindeksien kehitys. Nokian paino oli toimialan indeksissä 85 % ja yleisindeksissä 39 % vuoden 2004 lopussa.

Eri toimialoista erityisesti energia ja metalli nousivat voimakkaasti, mutta myös pankkitoimiala kehittyi suotuisasti. Vuoden 2005 alkupuolella pankkitoimialan hintaindeksi oli 50 % korkeammalla kuin vuoden 2003 alussa.

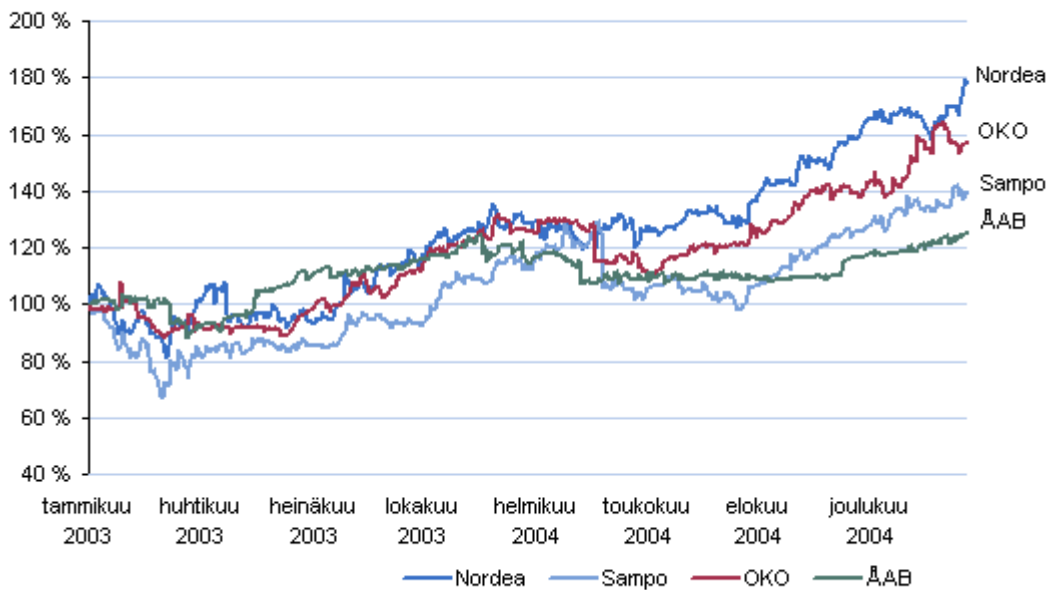
Eri toimialojen osakkeiden hintakehitys 1/2003 –2/2005

Muutosprosentit on laskettu hintaindekseistä. Kuukauden havainto on päivähavaintojen keskiarvo.
Lähde: OMX.

Nordean osakekurssi on noussut kaksi vuotta kestäneen noususuhdanteen aikana pankkien osakkeista suhteellisesti eniten, 80 %. Myös OKO:n osakekurssi on noussut voimakkaasti. Sammon osake sen sijaan on kasvanut kilpailijoihinsa hitaammin, joskin senkin arvonnousu on huomattava, 40 %. Pörssinoteeratuista pankeista Ålandsbankenin kurssikehitys on ollut puolestaan heikoin.

Pankkien osakekurssien kehitys 1/2003–3/2005

Lähde: Bloomberg.

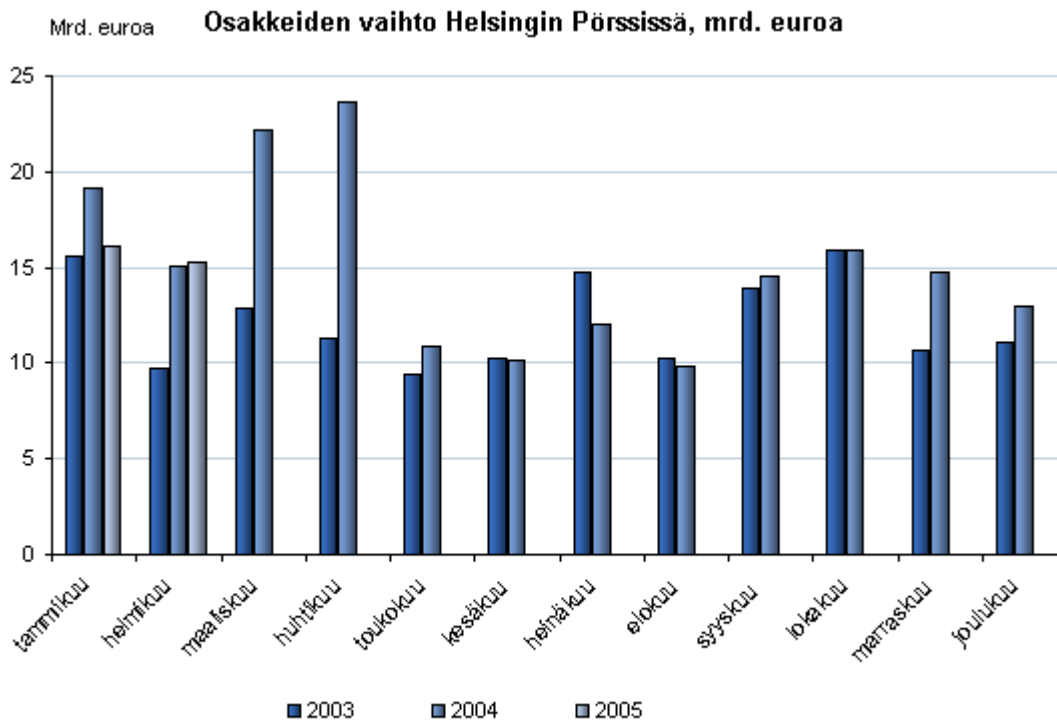
Pörssin markkina-arvo edellisvuotisella tasolla

Pörssiosakkeiden markkina-arvo oli suurimmillaan maaliskuun alussa, jolloin se oli 185 mrd. euroa. Vuoden 2004 lopussa markkina-arvo oli enää 159 mrd. euroa, mikä oli kuitenkin sama kuin edellisen vuoden lopun markkina-arvo.

Vaihto vilkasta alkuvuodesta

Osakkeiden vaihto oli erittäin vilkasta vuoden 2004 neljän ensimmäisen kuukauden aikana. Ennätyksellisen vilkasta vaihto oli huhtikuussa, jolloin se oli 24 mrd. euroa. Markkina-arvoon suhteutettuna vaihto oli tuolloin jopa suurempi kuin tammikuussa 2001, jolloin saavutettiin pörssin historian suurin euromääräinen vaihto, 25 mrd. euroa.

Kaupankäynti tasaantui kuitenkin loppuvuodesta 2004 edellisvuotiselle tasolle. Koko vuoden 2004 osakevaihto oli 180 mrd. euroa (145 mrd. euroa vuonna 2003).

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Vilkas asuntoluototus ylläpitää luottokannan kasvua

Alhaiset korot ja suotuisa talouskehitys näkyi rahoitussektorilla vilkkaana luottojen kysyntänä. Rahalaitosten myöntämien luottojen kasvuvauhti oli alkuvuodesta erittäin nopeaa, mutta vauhti taantui vuoden loppua kohden. Suomen rahalaitosten euroalueelle myöntämien luottojen kannan kasvu hidastui vuoden 2004 aikana 12,2 prosentista 10,6 prosenttiin. Tammikuun 2005 lopussa luottokanta oli 101,9 miljardia euroa ja sen vuosikasvu 11 %.

Luottokannan kasvua pitää yllä voimakkaana säilynyt kotitalouksien asuntolainakannan kasvu. Alhainen korkotaso sekä kuluttajien ennätyskellisen suuri luottamus omaan talouteen tukevat asuntolainojen kysyntää.² Tammikuun lopussa asuntolainakannan vuosikasvu oli 15,2 prosenttia. Kulutus- ja muut kotitalousluotot kasvavat selvästi hitaammin.

Yritysluottojen kysyntä kasvoi yritysten investointien lisääntyneenä vuonna 2004. Investointiaikeet näyttävät kuitenkin olevan suhdannehuipun jälkeen maltillisemmat.³ Yritysluottokannan kasvu tulee tasaantumaan kuluvana vuonna.

- 1) Tiedot perustuvat Suomen Pankin Rahoitusmarkkinat-tilastokatsauksen tietoihin. Aineisto sisältää Suomessa toimivien rahalaitosten euroalueelle myöntämät euromääräiset lainat.
- 2) Tilastokeskuksen kuluttajabarometri 2/2005.
- 3) Elinkeinoelämän keskusliitto, kauppa- ja teollisuusministeriö ja Suomen Pankki: Teollisuus- ja palveluyritysten rahoituskysely 2004.

Kotitalouksien velkaantuneisuus lisääntynyt

Kotitalouksien velkaantuneisuus on lisääntynyt viime vuosina selvästi, mikä tekee kotitaloudet alttiimmiksi taloudellisille häiriöille. Vuosina 1998–2004 velkaantumisaste kasvoi 60 prosentista 75 prosenttiin.⁴ Yksittäisten kotitalouksien tilanne saattaa kärjistyä kriittiseksi, jos samanaikaisesti sekä korot nousisivat voimakkaasti että työttömyys heikentäisi tulotasoa ja asuntojen hinnat sekä samalla vakuusarvot laskisivat tämän hetken korkealta tasoltaan. Suomessa velkaantuneisuus on kuitenkin kansainvälisesti verrattuna vielä vähäistä.

- 4) Velkaantuneisuusaste on laskettu vuoden lopun luottokannan ja käytettävissä olevien vuositulojen suhteena.

Suomalaiset kotitaloudet kantavat itse korkoriskin

Kotitalouksien usko lyhyiden markkinakorkojen vakautteen on säilynyt, vaikka korkotason on jo pitkään ennustettu nousevan. Kiinnostus pidempiin ja hinnaltaan korkeampiin kiinteisiin korkoihin on vähäinen. Vuonna 2004 uusista asuntolainoista vain 3,5 prosenttia oli koroltaan yli vuodeksi sidottuja lainoja. Kotitaloudet kantavat itse korkoriskin.

Lyhyiden markkinakorkojen muutokset vaikuttavat nopeasti kotitalouksien lainanhoitokustannuksiin. Asuntolainan myöntämisen on perustuttava ensisijaisesti asiakkaan lainanhoitokyvyn arvioimiseen mm. merkittävän korkotason nousun varalta.

Kilpailu asuntolainamarkkinoilla kiristynyt

Asuntolainamarkkinoiden kiristynyt kilpailu näkyy yhä kaventuvina luottomarginaaleina sekä uusien lainojen pidentyneinä laina-aikoina. Asuntolainojen luottomarginaalit ovat kaventuneet 0,5–1 prosenttiyksikön välille. Pankkien on syytä varmistaa, että marginaalit kattavat luotoista aiheutuvat riskit.

Pankit houkuttelevat uusia laina-asiakkaita myös myöntämällä asuntolainoja entistä pidemmällä laina-ajoilla. Asuntolainojen laina-ajat ovat pidentyneet jo usean vuoden ajan. Pitkä laina-aika on suurempi riski asiakkaalle kuin pankille. Jo valmiiksi pitkä laina-aika poistaa asiakkaalta maksuohjelman joustomahdollisuuden, kun maksuohjelmaa ei voida enää merkittävästi helpottaa pidentämällä laina-aikaa.

Asuntolainan vakuutena on yleisesti ostettava asunto. Asuntojen hinnat ovat tällä hetkellä korkealla tasolla. Asuntojen hinnat voivat kuitenkin vaihdella hyvinkin voimakkaasti. Myös pitkäaikaisia lainoja myöntäessään pankkien on huolehdittava, että asuntolainojen vakuudet säilyvät riittävinä koko laina-ajan.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalytiikko Niko Syrjänen, puhelin 010 831 5369.

Yhteisvaluutta lisännyt yritysten ulkomaista joukkovelkakirjarahoitusta

Euron kasvava merkitys kansainvälisenä sijoitusvaluuttana on lisännyt sekä sijoittajien että liikkeellelaskijoiden kiinnostusta euromääräisiin emissioihin. Euromääräisten joukkovelkakirjojen markkinat ovatkin kasvaneet koko 2000-luvun: euron osuus kansainvälisistä joukkovelkakirjamarkkinoista oli vuoden 2003 lopussa jo hieman suurempi kuin dollarin osuus eli 43,5 %. 1 Euron merkityksen kasvua ovat edistäneet erityisesti euromarkkinoiden integroituminen, parantunut likviditeetti ja tuotteiden monipuolistuminen.

1) ECB: The Euro Bond Market Study, Dec 2004. Tutkimuksessa joukkovelkakirjaa (bond) käytetään yleiskäsitteenä, joka sisältää joukkovelkakirjojen lisäksi myös muita yli vuoden pituisia rahoitusinstrumentteja (notes).

Euroopan rahoitusmarkkinat ovat edelleen pankkipainotteiset, ja valtiolla ja pankeilla on keskeinen asema myös joukkovelkakirjamarkkinoilla. Tosin viime vuosina myös yksityisen sektorin toiminta joukkovelkakirjamarkkinoilla näyttää lisääntyneen. Kun Euroopan rahaliiton alkuvaiheessa vuosituhannen vaihteessa yksityisen sektorin osuus liikkeessä olevista joukkovelkakirjoista oli 9 %, niin vuoden 2004 lopussa osuus oli jo lähes 15 %. 2

2) Yksityissektori käsittää tässä yritysten lisäksi muut rahoituslaitokset.

Yritykset hankkivat jvk-rahoitusta etenevässä määrin ulkomailta

Myös Suomessa yrityssektorin pitkäaikaisen rahoituksen hankinta joukkovelkakirjamarkkinoilta on lisääntynyt 2000-luvulla. Lisääntynyt rahoitus on kuitenkin hankittu ulkomailta ja kotimaassa liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjojen lainakanta on pienentynyt. Euromääräisen rahoituksen osuus pitkäaikaisista saamistodistuksista on viime vuosina ollut keskimäärin 70 %.

Lähde: Suomen Pankki.

Useamman vuoden ajan jatkunut pitkäaikaisen rahoituksen kasvu pysähtyi vuoden 2004 aikana. Rahoituksen hankinta sekä koti- että ulkomailta supistuu todennäköisesti kuluvan vuoden aikana edelleen. Yrityksille tehdyn rahoituskyselyn mukaan poikkeuksellisen pieni osa yrityksistä on hankkimassa ulkoista rahoitusta vuoden 2005 aikana³. Esimerkiksi suuryrityksistä vain 23 % aikoo hankkia ulkoista rahoitusta, kun vuoden 2004 aikana vielä 33 % niistä oli hankkinut ulkoista rahoitusta.

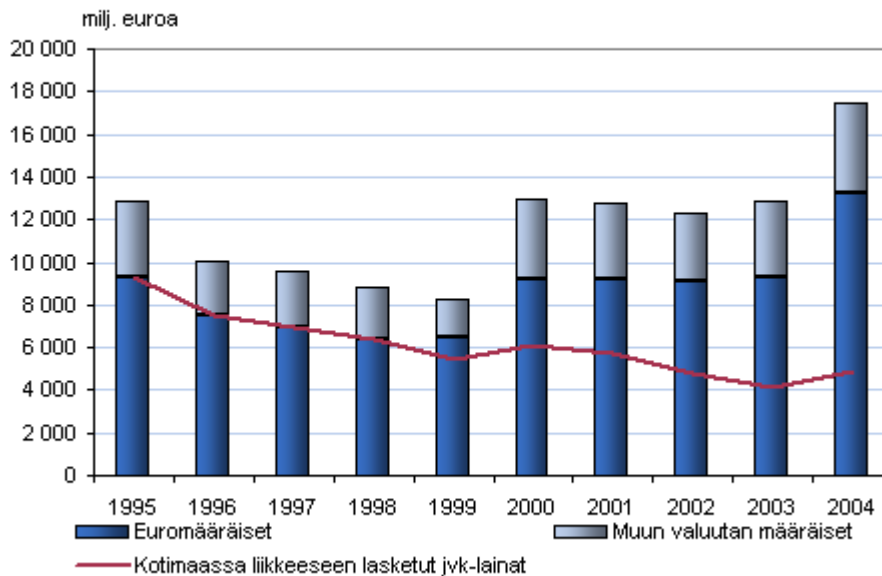
3) Elinkeinoelämän keskusliitto, kauppa- ja teollisuusministeriö ja Suomen Pankki: Teollisuus- ja palveluyritysten rahoituskysely 2004.

Myös rahoituslaitokset vähentäneet kotimaista joukkovelkakirjarahoitusta

Myös rahoitussektori⁴ on lisännyt ulkomaista pitkäaikaisen rahoituksen hankintaa rahaliiton kolmannen vaiheen jälkeen kun eurosta tuli yhteisvaluutta. Rahoituslaitokset ovat sen sijaan merkittävästi vähentäneet kotimaista jvk-rahoitustaan. Lainakanta onkin pudonnut puoleen kymmenessä vuodessa.

4) Tässä rahalaitokset ja muut rahoituslaitokset.

Rahoitussektorin liikkeeseenlaskemat pitkäaikaiset saamistodistukset, lainakanta v. 1995–2004

Lähde: Suomen Pankki.

Euroopan keskuspankin mukaan suomalaiset yritykset hankkivat euromääräistä rahoitusta suoraan markkinoilta suhteellisesti enemmän kuin muun euroalueen yritykset. Vain Ranskassa yritysten osuus euromääräisistä pitkäaikaisista saamistodistuksista on hieman suurempi kuin Suomessa. Saksassa pankkien rooli rahoituksenvälittäjänä näyttää puolestaan vielä olevan perinteinen, toisin sanoen yritykset hankkivat rahoituksen pankkien kautta eivätkä suoraan markkinoilta.

Taulukko: Euromääräiset pitkäaikaiset saamistodistukset liikkeeseenlaskijasektoreittain ja maittain 31.12.2004,

mrd. euroa

	Yhteensä, mrd. euroa	%	Valtio	%	Raha- laitokset	%	Muut rahoitus- laitokset	%	Yritykset	%
Euroalue	7739	100	3895	50	2715	35	687	9	442	6
Belgia	306	100	226	74	52	17	4	1	24	8
Saksa	2429	100	971	40	1390	57	0	0	68	3
Kreikka	159	100	156	98	0	0	1	1	2	1
Espanja	570	100	293	51	136	24	132	23	8	1
Ranska	1390	100	782	56	352	25	31	2	225	16
Irlanti	31	100	31	100	0	0	-	-	-	-
Italia	1645	100	1018	62	438	27	141	9	48	3
Luxemburg	35	100	0	1	34	99	-	-	-	-
Alankomaat	766	100	198	26	166	22	368	48	35	5
Itävalta	243	100	114	47	109	45	4	2	15	6
Portugali	97	100	60	62	26	27	4	4	7	7
Suomi	69	100	47	68	12	17	1	1	9	14

- = tietoa ei saatavilla

Lähde: ECB Securities Issues Statistics.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalytiikko Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Suomalaisten pankkien tulokset paranivat

Suomalaisten pankkien vuoden 2004 tulokset kasvoivat vertailukauteen eli vuoteen 2003 verrattuna. Tuloksia paransivat tuottojen kasvu sekä tiukkana jatkuneet kuluohjelmat. Pankkien toimintaympäristö oli suotuisa, kun talouskasvu piristyi edellisvuodesta eikä luottoriskin realisoitumisesta näkynyt merkkejä. Pankkien välinen kilpailu oli edelleen kireää, mikä yhdessä alhaisen korkotason kanssa supisti anto- ja ottolainauksen välisiä korkomarginaaleja. Vuodenvaihteessa anto- ja ottolainauksen välinen korkomarginaali oli ennätysellisen pieni, 2,45 %, kun se vuotta aiemmin oli 2,60 %.

Rahoituskatteet kestivät laskupaineen

Kovasta kilpailusta sekä alhaisista koroista huolimatta pankkien rahoituskatteet säilyivät kutakuinkin edellisvuoden tasolla. Katteet kestivät laskupaineen, kun voimakkaana jatkunut antolainauksen kasvu korvasi kaventuneiden marginaalien vaikutuksen. Alhainen korkotaso piti yllä voimakasta luotonkysyntää, vaikka suomalaisten rahalaitosten euroalueelle myöntämien euromääräisten luottojen määrän kasvu hieman hiipui edellisvuodesta. Asuntoluottokanta kasvoi vuonna 2004 edelleen voimakkaasti eli yli 15 %.

Lue lisää Rahoitustarkastus tiedottaa 4/2004: Rahalaitosten kasvu jatkui nopeana.

Muut tuotot kasvoivat palkkiotuottojen lisääntyessä

Pankkien muut tuotot kasvoivat palkkiotuottojen kasvun myötä. Erityisesti lisääntyivät arvopaperisidonnaiset eli välitystoimintaan sekä omaisuudenhoitoon liittyvät palkkiotuotot. Myös antolainauksesta saadut palkkiot kasvoivat voimakkaan luotonannon kasvun seurauksena. Palkkiotuottojen merkitys on kasvanut viimeisten kolmen vuoden aikana: nettomääräisten palkkiotuottojen suhde rahoituskatteeseen oli 39 % vuonna 2004, kun se vuonna 2003 oli 35 % ja 31 % vuonna 2002.

Muiden tuottoerien merkitys oli vähäisempi. Liiketoiminnan muut tuotot, kuten kiinteistösidonnaiset tuotot ja osinkotuotot, säilyivät kutakuinkin vertailukauden eli vuoden 2003 tasolla. Myös arvopaperi- ja valuuttatoiminnan kate pysyi samalla tasolla kuin vertailukaudella.

Kulut pysyivät kurissa

Pankeissa jatkettiin tiukkaa kulujen kontrollointia. Kulut eivät kasvaneet vertailukaudesta, varsinkaan jos ei huomioida uusien pankkien kuluvaikutusta. Henkilöstökulut supistuivat hieman, kun taas muut hallintokulut kasvoivat vajaat 3 % vuodesta 2003. Poistoja ja arvonalennuksia kirjattiin vertailukauden tahdissa, joten investointeja ei merkittävästi lisätty.

Lisääntyneet tuotot paransivat kannattavuuslukuja

Lisääntyneet tuotot sekä onnistunut kulujen kontrollointi kasvattivat pankkien tuloksia. Luottotappiokirjausten tulosvaikutus säilyi erittäin vähäisenä. Pankkisektorille laskettu koko pääoman vuosituotto (ROA %) oli vertailukauden tasolla eli 0,9 %. Keskimääräinen laskennallinen viranomaispääomantuotto (RORC %) oli hieman alle 20 %, mitä voidaan pitää varsin korkeana.

Vuoden 2005 näkymät suotuisat

Vuoden 2005 osalta näkymät ovat valoisat. Pankkien liiketulosten uskotaan säilyvän ennallaan tai jopa hieman paranevan korkojen nousun sekä ripeänä jatkuvan antolainauksen myötä. Palkkiotuottoja odotetaan kertyvän suotuisan talouskehityksen ansiosta lisää. Lisäksi kulujen kasvun uskotaan jatkuvan maltillisena.

Suotuisalle kehitykselle on kuitenkin riskejä

Vaikka kehitysnäkymät vuodelle 2005 ovat myönteiset, kannattavuuskehitykselle on kuitenkin omat riskinsä. Lyhyet markkinakorot saattavat jäädä nykyiselle, poikkeuksellisen alhaiselle tasolle tai jopa laskea, jolloin

pankkien nykyisellään kapeat korkomarginaalit supistuisivat entisestään. Antolainauksen voimakas kasvukaan ei voi jatkua kansantalouden kokonaiskasvua nopeampana loputtomiin. Luottotappioiden määrä kasvaa nykyiseltä poikkeuksellisen alhaiselta tasolta ennemmin tai myöhemmin. Muutoksia joudutaan arvioimaan uudessa kirjanpitomaailmassa, kun vuoden 2005 alusta voimaan tullut IFRS-uudistus yhdessä luottolaitoslain uudistuksen kanssa muuttaa pankkien tuloslaskelmien ja taseen rakennetta, erien sisältöä ja kirjauskäytäntöjä.

Taulukko: Suomalaisen pankkien tulos ja vakavaraisuus 12/2004 (miljoonaa euroa)

	Nordea Pankki Suomi -konserni	Osuus- pankkien yhteen- liittymä	Sampo (luottolaitos- ja sijoituspalvelu- toiminta)	Säästöpankit yhteensä	Aktia- konserni	Paikallis- osuuspankit yhteensä	Ålandsbanken- konserni	Evli Pankki -konserni	eQ Pankki -konserni	Tapiola Pankki Oy	Gyllenberg Private Bank Abp	Suomen Asunto- hypopankki
Rahoituskate	1 121	783	394	109	73	74	29	1	2	1	1	0
Muut tuotot	717	504	264	49	47	27	20	54	19	1	2	0
Tuotot yhteensä	1 838	1 286	658	158	120	101	49	55	21	2	2	0
Hallintokulut	716	563	319	81	58	53	26	40	12	12	2	0
Muut kulut	335	240	78	32	24	20	7	11	7	1	1	0
Kulut yhteensä	1 051	803	397	113	82	73	33	50	19	13	2	0
Tulos ennen luottotappioita	787	483	261	45	38	28	16	4	2	-11	0	0
Luottotappiot	18	7	-14	1	2	1	1	0	0	0	0	0
Osuus pääomamenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tuloksista	18	27	13		0		0	0	0			

Liikevoitto/ -tappio	786	504		43	36	27	15	4	2	-11	0	0
Tuotot/Kulut	1,7	1,6	1,6	1,4	1,5	1,4	1,5	1,1	1,1	0,2	1,1	0,6
Kulut/Tuotot %	57	62	64	72	69	72	67	92	92	567	88	172
Tase yhteensä	110 876	38 229	19 738	4 894	4 076	2 968	1 834	546	258	228	123	17
Omat varat yhteensä	12 788	4 050	2 254	500	293	368	120	46	31	25	8	5
Ensisijaiset omat varat	11 136	3 686	2 123	446	195	360	87	47	31	25	8	5
Riskipainotetut erät yhteensä	55 839	25 577	14 678	2 704	2 082	1 808	1 052	230	135	94	74	3
Vakavaraisuus	22,9 %	15,8 %	15,4 %	18,5 %	14,1 %	20,4 %	11,4 %	20,0 %	23,1%	26,9 %	10,2 %	156,5 %
Tier 1 -vakavaraisuus	19,9 %	14,4 %	14,5 %	16,5 %	9,4 %	19,9 %	8,2 %	20,3 %	23,1 %	26,9 %	10,2 %	156,5 %

Lisätietoja antaa
rahoitusanalytikko Toni Honkaniemi, puhelin 010 1831 5222.

Pankkien vakavaraisuus hyvällä tasolla

Suomen pankkisektorin vakavaraisuusasema säilyi vahvana. Sektorin kokonaisvakavaraisuus oli vuoden 2004 lopussa 19,6 % (18,9 % vuonna 2003) ja ensisijaisten omien varojen perusteella laskettava Tier 1 - vakavaraisuus 17,4 % (16,9 %).

Pankkien vakavaraisuus on yleisesti hyvällä tasolla. Ennätyksellisen korkea vakavaraisuus selittyy suurelta osin Nordeassa meneillään olevalla rakennemuutoksella, jonka myötä Nordea Pankki Suomi konsernin vakavaraisuus on noussut yli 20 prosentin.

Katso myös Rahoitustarkastus tiedottaa 02/2004: Pankkisektorin vakavaraisuus vahvistui.

Pankkien omat varat kasvoivat positiivisten tulosten myötä

Pankkien yhteenlasketut omat varat kasvoivat 10,2 % eli 20,5 miljardiin euroon vuonna 2004. Niiden tulokset paranivat, ja osingonjako tilikaudelta 2004 tulee keskimäärin olemaan edeltävää vuotta maltillisempi, joten voittovaroja kertyi pankkien ensisijaisiin omiin varoihin. Lisäksi pankit ovat aiempaa aktiivisemmin laskeneet liikkeeseen ensi- ja toissijaisiin omiin varoihin luettavia pääoma- ja debentuurilainoja

Ensisijaisten omien varojen on tärkeää olla aitoa omaa pääomaa

Pääomien laatu on yleisesti ottaen hyvä. Pankkien yhteenlasketuista omista varoista 89 % on ensisijaisia omia varoja, jotka ovat pääasiassa osakepääomaa ja edellisiltä tilikausilta kertyneitä voittovaroja. Pääomalainojen osuus ensisijaisista omista varoista on edelleen varsin pieni, alle 2 %, mutta pääomalainojen määrissä on selviä pankkikohtaisia eroja.

Pääomalainat eivät ole yhtä pysyviä kuin muut ensisijaisiin omiin varoihin luettavat pääomaerät. Lisäksi ne ovat käytettävissä tappioiden kattamiseen käytännössä ainoastaan selvitystilassa. Rahoitustarkastus pitää erittäin tärkeänä, että ensisijaiset omat varat ovat aitoa omaa pääomaa eli osakepääomaa, kertyneitä voittovaroja ja niistä muodostuneita rahastoja, jotka ovat välittömästi käytettävissä tappioiden kattamiseen toiminnan aikana.

Pankkien riipeä antolainaus kasvattaa riskipainotettuja eriä

Pankkien yhteenlasketut riskipainotetut erät kasvoivat omia varoja maltillisemmin vuonna 2004. Riskipainotetut saamiset ja vastuut sekä taseen ulkopuoliset sitoumukset kasvoivat 6,1 % eli 104,3 miljardiin euroon. Antolainaus yleisölle on edelleen ollut erittäin vilkasta

Katso myös tämän numeron artikkeli: Vilkas asuntoluototus ylläpitää luottokannan kasvua.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Niko Syrjänen, puhelin 010 831 5369.

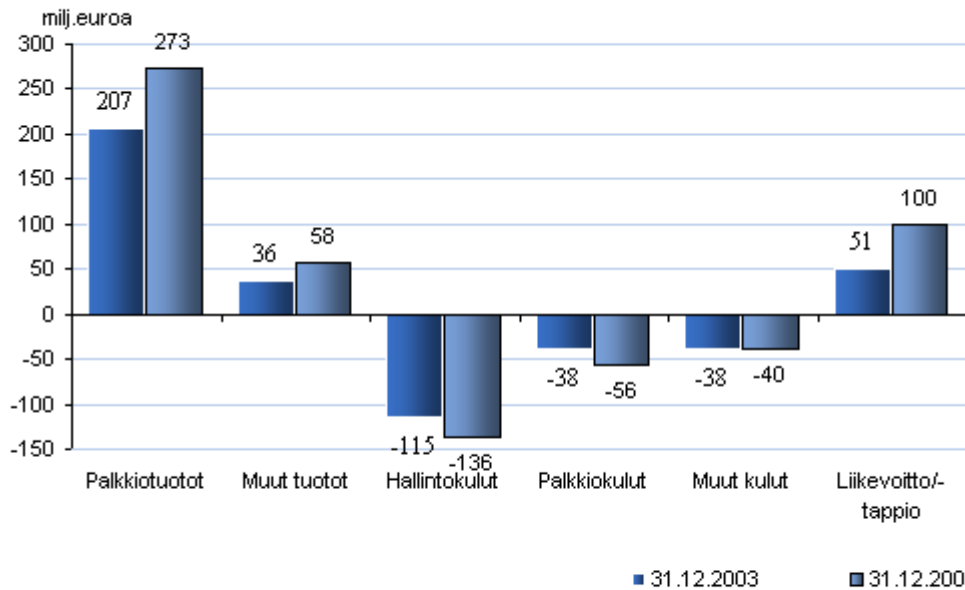
Sijoituspalveluyritysten kannattavuus parantunut

Suomalaisten sijoituspalveluyritysten taloudellisen tilan kehitys on ollut hyvin samankaltaista kuin muissakin maissa. Sijoituspalveluyritysten kannattavuus alkoi maailmanlaajuisesti parantua vuoden 2003 aikana, ja taloudellinen elpyminen jatkui vuonna 2004. Sijoituspalveluyritykset ovat pitkälti riippuvaisia suhdanteista, ja osakemarkkinoiden elpyminen kasvatti toimialan tuottoja. Kasvu on ollut erittäin nopeaa sekä sijoituspalvelu-

että sijoitusrahastoalalla, mutta sen jatkuminen samaan tahtiin on jatkossa epävarmempaa. Talousennusteiden mukaan suhdannenousun nopein vaihe saavutettiin vuonna 2004.

Suomalaisten sijoituspalveluyritysten toiminnan kannattavuus parani vuoden 2004 aikana merkittävästi. Toimialan tuotot kasvoivat kolmanneksen ja liikevoitto kaksinkertaistui. Henkilöstökulujen kehityksessä tapahtui käänne: laskusuhdanteen aikana sijoituspalveluyritykset joutuivat leikkaamaan kulujaan, mutta vuonna 2004 henkilöstökulut kasvoivat jälleen.

Sijoituspalveluyritysten tuotot ja kulut vuosina 2004 ja 2003

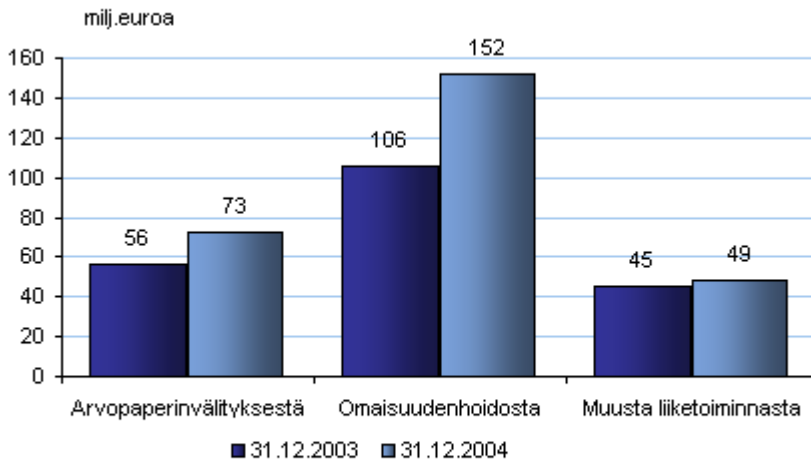

Muut tuotot sisältävät arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot, tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista, korkotuotot ja liiketoiminnan muut tuotot.

Lähde: Rahoitustarkastus.

Omaisuuksienhoidosta saadut palkkiotuotot kasvoivat huomattavasti enemmän kuin minkään muun sijoituspalvelun tuotot. Myös arvopaperivälityksessä tilanne näytti vielä alkuvuodesta valoisammalta. Loppuvuodesta osakevaihto kuitenkin hiipui, eivätkä arvopaperinvälityksestä saadut tuotot enää kasvaneet alkuvuoden tahtiin.

Sijoituspalveluyritysten palkkiotuotot vuonna 2004 ja 2003

Palkkiotuotot muusta liiketoiminnasta sisältää palkkiotuotot markkinatakauksesta, emission järjestämisestä, emission takaamisesta, luottojen ja rahoituksen järjestämisestä, arvopapereiden säilytyspalveluista ja muut palkkiotuotot.

Lähde: Rahoitustarkastus.

Kilpailu kireää arvopaperinvälityksessä ja investointipankkitoiminnassa

Tuotot arvopaperinvälityksestä kasvoivat vuonna 2004 samassa suhteessa kuin osakevaihto Helsingin Pörssissä. Arvopaperinvälityksen tuotot suhteessa osakevaihtoon ovat kuitenkin romahtaneet huippuvuosista. Pörssin osakevaihto oli ennätysvuonna 2000 vain neljäsosan suurempi kuin vuonna 2004, mutta arvopaperinvälityksen tuotot olivat tuolloin lähes kolminkertaiset verrattuna vuoteen 2004. Erillinen arvopaperinvälitystoiminta ei ole enää yhtä kannattavaa kuin aikaisemmin.

Kotimaisten välittäjien osuus osakevaihdosta on supistunut jo useamman vuoden ajan. Vuoden 2004 pörssivaihdosta kotimaisten välittäjien osuus oli 33 % ja etävälittäjien 56 %. Kansainvälinen osakekauppa on pääosin amerikkalaisten investointipankkien hallussa, ja samat tahot ovat etävälittäjinä kasvattaneet osuuttaan Suomenkin markkinoista. Koska pörssin vaihdosta suurin osa on peräisin ulkomailta, on ymmärrettävää, että myös välitystoiminta on yhä enemmän ulkomaisten yhtiöiden hallussa.

Taulukko 1:
Kotimaisten pörssivälittäjien markkinaosuudet

	Markkinaosuus %		Muutos
	2004	2003	
Nordea Pankki Suomi Oyj	6,1	8,9	-2,8
Kaupthing Sofi Oyj	5,9	4,5	1,4
eQ Pankki Oyj	4,8	1,6	3,2
Evli Pankki Oyj	3,8	4,1	-0,3
Alfred Berg Finland Oyj	3,3	3,5	-0,3
Mandatum Pankkiiriliike Oyj	3,1	3,9	-0,9

Fim Pankkiiriliike Oy	2,7	2,0	0,7
Opstock Oy	2,1	1,5	0,7
Estlander & Rönnlund Financial Products Oy	0,4	0,5	-0,1
Ålandsbanken Abp	0,3	0,2	0,1
United Bankers Pankkiiriliike Oy	0,2	0	0,2
Aktia Säästöpankki Oyj	0,1	0,1	0
Conventum Pankkiiriliike Oy	0	4,5	-4,5
Kotimaiset pörssivälittäjät	32,8	35,2	-2,4
Etävälittäjät	55,6	52,1	3,5
Ulkomaiset sivukonttorit	11,7	12,7	-1,0

Lähde: OMX.

Investointipankkitoiminta ei myöskään ole suhdannenoususta huolimatta elpynyt odotetusti. Investointipankkitoimintaa harjoittavien sijoituspalveluyritysten yhteenlasketut tuotot kasvoivat 23 %, mutta osalla yrityksistä tuotot supistuivat. Kilpailun kireydestä kertoo muun muassa se, että alalla toimivat suuret eurooppalaiset investointipankit ovat aloittaneet kulujen karsimisen irtisanomalla tuhansia työntekijöitä pääasiassa Lontoossa, ja siirtämällä toimintojaan halvemmän työvoiman maihin.

2) Tässä ns. corporate finance -toiminta eli emissioiden järjestäminen ja takaaminen sekä palveluiden tarjoaminen yrityksille pääomarakenteita, liiketoimintastrategiaa, yritysten sulautumista ja yritysostoja koskeissa kysymyksissä.

Omaisuudenhoito kasvava liiketoiminta-alue

Ainoastaan omaisuudenhoidon tuotot ja varat ovat kasvaneet nopeasti viimeisen kahden vuoden aikana. Vuosi 2004 oli omaisuudenhoitajille hieman parempi kuin sitä edeltävä vuosi: Omaisuudenhoidon palkkiotuotot kasvoivat 44 % edelliseen vuoteen verrattuna (42 % vuonna 2003). Myös omaisuudenhoidossa olevat varat lisääntyivät samassa suhteessa.

Huomattava osa omaisuudenhoidossa olevien varojen kasvusta tulee sijoitusrahastojen kautta. Noin puolet täyden valtakirjan omaisuudenhoidossa olevista varoista on kotimaisten sijoitusrahastojen varoja.

Taulukko 2:**Sijoituspalveluyritysten omaisuudenhoidossa olevat varat vuonna 2004 ja 2003**

	12/2004 mrd.euroa	12/2003 mrd.euroa	Muutos mrd.euroa	Muutos %
Täyden valtakirjan omaisuudenhoito	62	43,2	18,9	43,7
josta kotimaiset sijoitusrahastot	27,1	19,0	8,1	42,7
Konsultatiivinen omaisuudenhoito	12,6	11,5	1,2	10,4

Lähde: Rahoitustarkastus.

Pankkien omaisuudenhoito on pääasiassa konsultatiivista. Konsultatiivinen omaisuudenhoito ei ole kasvanut siinä määrin kuin täyden valtakirjan omaisuudenhoito.

Taulukko 3:**Pankkien omaisuudenhoidossa olevat varat vuonna 2004 ja 2003**

	12/2004 mrd.euroa	12/2003 mrd.euroa	Muutos mrd.euroa	Muutos %
Täyden valtakirjan omaisuudenhoito	2,1	1,7	0,4	21,5
josta kotimaiset sijoitusrahastot	0,1	0,1	0	8,1
Konsultatiivinen omaisuudenhoito	12,0	10,5	1,5	14,5

Lähde: Rahoitustarkastus.

Vaikka sijoituspalvelualalla on mennyt keskimäärin hyvin, yksittäisten yritysten taloudellinen tilanne vaihtelee. Sijoituspalvelutoiminnan tuotot kasvoivat suurimmalla osalla yrityksistä. Joukossa on kuitenkin myös yrityksiä, joilla tuotot ovat pienentyneet. Kulujen osuus tuotoista on keskimäärin 70 %, mutta joillakin sijoituspalveluyrityksillä kulut ovat korkeammat kuin tuotot. Oman pääoman tuotto % (ROE) on keskimäärin erittäin korkea, 37 %, mutta vaihtelee suuresti yhtiöittäin. Yhteenlaskettu lakisääteinen omien varojen ylijäämä kasvoi vuoden aikana 15 %, ja oli suhteessa omien varojen vaatimukseen keskimäärin kaksinkertainen.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Rahastoyhtiöiden tuotot kasvoivat 39 %

Rahastosäästämisen jo toista vuotta jatkunut voimakas nousukehitys on kasvattanut myös rahastoyhtiöiden liikevaihtoa. Rahastoihin sijoitetut pääomat kasvoivat 36 % vuonna 2004 eli 8,4 mrd. euroa, josta nettomerkitöjä oli 8,8 miljardia ja arvonnousua 1,5 miljardia. Sijoitusrahastojen pääomat olivat vuoden 2004 lopussa yhteensä 32 miljardia euroa.

Rahastoyhtiöiden liikevaihto kasvoi 39 %, mikä oli jopa nopeampaa kuin rahastopääomien kasvu. Sitä edeltävänä vuonna rahastoyhtiöiden liikevaihto kasvoi vain 10 %, vaikka rahastopääomat kasvoivat samaan aikaan 40 %.

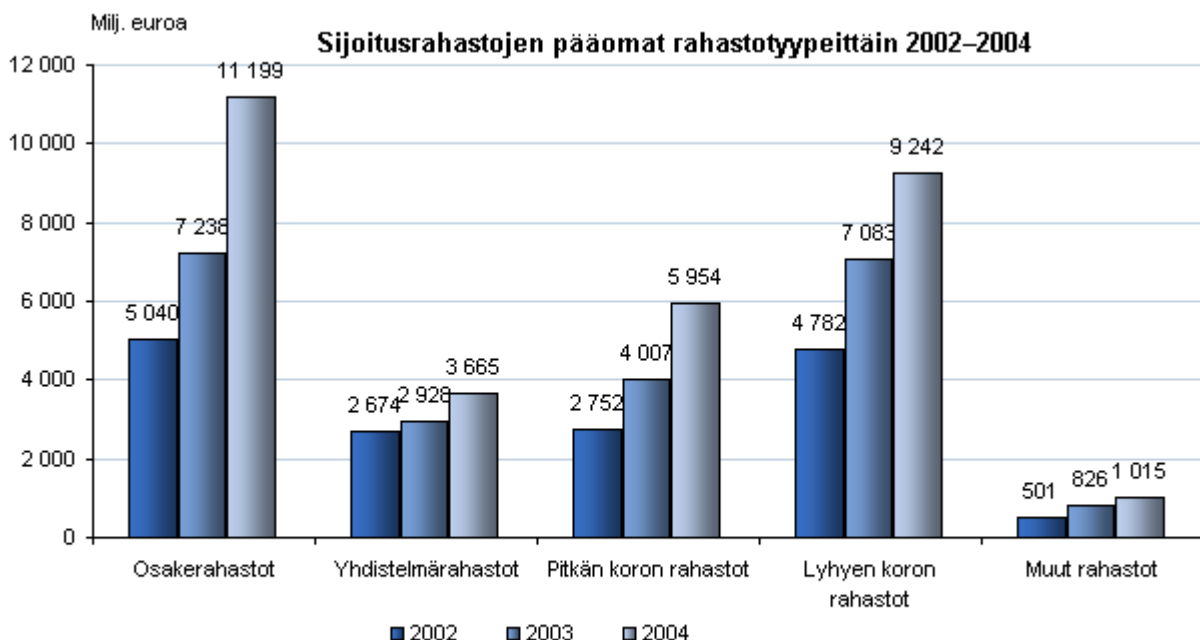
1) Kokonaisluvut käsittävät 27 Ratan valvonnassa olevaa rahastoyhtiötä, jotka hallinnoivat vuoden 2004 lopussa yhteensä 403 sijoitusrahastoa.

Liikevaihdon ja rahastopääomien kasvu ei välttämättä ole yhdenmukaista, sillä tuottokertymä riippuu siitä, painottuvatko rahastot osake- vai korkorahastoihin. Korkorahastoissa palkkiot ovat pienempiä kuin osakerahastoissa. Myös eri yhtiöiden palkkioitasossa on eroja.

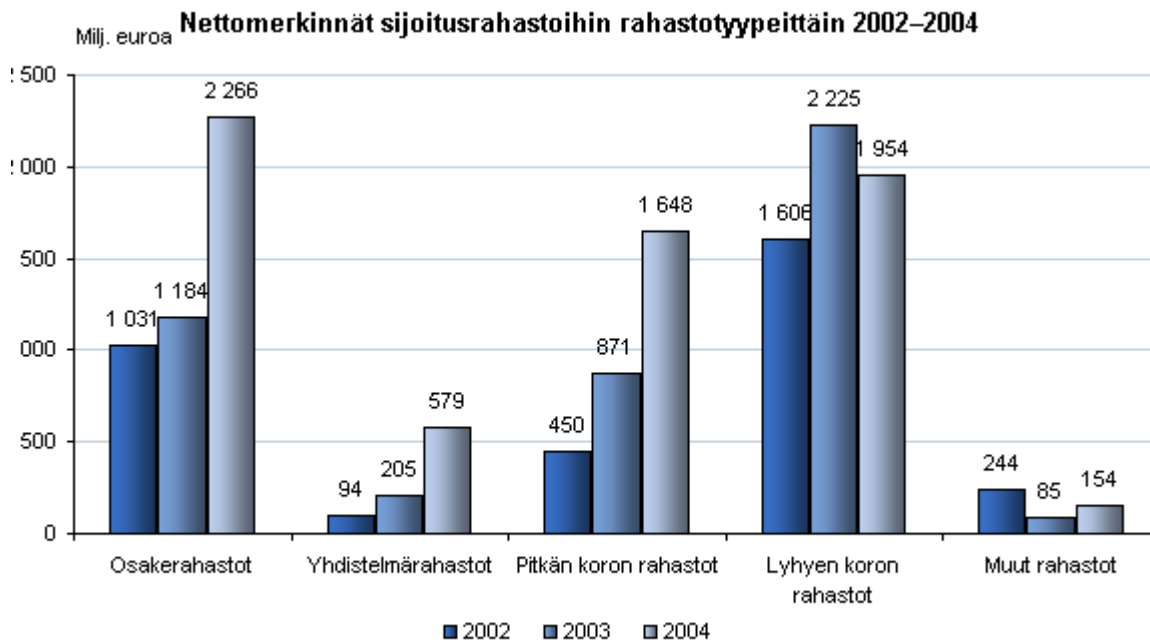
Palkkioiden määrä suhteessa rahastojen pääomiin nousi keskimäärin kaikissa rahastoyhtiöissä. Osakerahastojen suhteellinen osuus rahastopääomista kasvoi vuoden 2004 aikana, mikä nosti palkkiotuottoja.

Puolet rahastosijoituksista korkorahastoissa

Osakemarkkinoiden noususuhdanteesta johtuen nettomerkitönet osakerahastoihin lähes kaksinkertaistuivat edellisestä vuodesta, ja osakerahastojen pääomat kasvoivat 55 %. Vaikka osakerahastojen osuus rahastopääomasta nousikin vuoden 2004 aikana, se on edelleen pienempi kuin korkorahastojen osuus. Korkorahastojen osuus rahastopääomasta oli vuoden 2004 lopussa 49 % ja osakerahastojen osuus 36 %.

Lähde: Rahastoraportti, Sijoitustutkimus Oy.

Uusi sijoitusrahastolaki muuttaa myös rahastoyhtiöiden omien varojen vähimmäismääriä

Lakimääräisten pääomavaatimusten täyttäminen ei vuonna 2004 tuottanut ongelmia suurimmalle osalle rahastoyhtiöitä. Yksi heikommin menestynyt rahastoyhtiö, Veritas, lopetti kuitenkin vuoden lopussa toimintansa. Veritaksen sijoitusrahastot sulautuivat Aktian sijoitusrahastoihin.

Keväällä 2004 voimaan tullut uusi sijoitusrahastolaki tuo muutoksia rahastoyhtiöiden omien varojen vähimmäismääriin. Rahastoyhtiöiden tulee täyttää uudet pääomavaatimukset viimeistään 13.2.2007. Vaatimukset osakepääoman ehdottomalle vähimmäismäärälle ja sijoitusrahastojen arvosta lasketulle omien varojen määrälle ovat lievempiä kuin aikaisemmassa sijoitusrahastolaissa. Käytännössä kiinteiden kulujen perusteella laskettava pääomavaatimus tulee kuitenkin todennäköisesti olemaan määrävin pääomavaatimus.

Rahastoyhtiöiden osakepääoman vähimmäisvaatimus

Uuden sijoitusrahastolain mukaan kaikkia rahastoyhtiöitä tulee koskemaan osakepääoman vähimmäisvaatimus, joka on 125 000 euroa.

Vähimmäispääoman lisäksi omia varoja on oltava 0,02 % sijoitusrahastojen yhteenlasketun arvon siltä osalta, joka ylittää 250 miljoonaa euroa. Omien varojen kokonaismäärän ei kuitenkaan tarvitse ylittää 10 miljoonaa euroa.

Omien varojen on oltava vähintään 25 % edellisen tilikauden hyväksytyt tuloslaskelman kiinteistä kuluista. Omaisuudenhoitoa harjoittavien rahastoyhtiöiden on lisäksi täytettävä sijoituspalveluyrityslain vaatimus luotto- ja markkinariskin vakavaraisuudesta.

Lisätietoja antaa
rahoitusanalytikko Sirpa Joutsjoki, puhelin 010 831 5205.

Suomalaisten pankkikonsernien luottoriskit alhaiset

Suomalaisten pankkikonsernien järjestämättömät saamiset ovat edelleen vähäiset. Joulukuussa 2004 järjestämättömiä saamisia oli 359 miljoonaa euroa, toisin sanoen ne olivat vuoden aikana supistuneet 13,9 %. Järjestämättömien saamisten osuus luotto- ja takauskannasta oli 0,34 %.

Järjestämättömien saamisten määrä supistui kaikilla sektoreilla

Järjestämättömien saamisten määrä väheni vuonna 2004 kaikilla sektoreilla. Ulkomaat-sektorin järjestämättömät saamiset vähenivät noin 38 miljoonalla eurolla, kotitaloussektorin 20 miljoonalla eurolla ja yrityssektorin 17 miljoonalla eurolla. Myös järjestämättömien saamisten osuus luotto- ja takauskannasta supistui edellisvuodesta.

Yrityssektorin ja kotitaloussektorin järjestämättömien saamisten osuus luotto- ja takauskannasta supistui molemmilla sektorilla noin 0,1 prosenttiyksiköllä. Joulukuussa järjestämättömien saamisten osuus luotto- ja takauskannasta oli kotitaloussektorilla 0,39 % ja yrityssektorilla 0,35 %.

Luottotappioiden osuus luotto- ja takauskannasta on edelleen vähäinen

Suomalaisten pankkikonsernien nettoluottotappiot olivat 16 miljoonaa euroa. Bruttoluottotappiot, joissa ei oteta huomioon luottotappioista tehtyjä peruutuksia eikä palautuksia, olivat 172,2 milj. euroa. Vaikka bruttoluottotappiot kasvoivat 21 % vuodesta 2003, niiden osuus pankkikonsernien luotto- ja takauskannasta ei kasvanut. Bruttoluottotappioiden osuus luotto- ja takauskannasta oli 0,16 %.

Yrityssektorin luottotappiot

Yrityssektorin luottotappiot kasvoivat 31 miljoonalla eurolla, ja niiden osuus luotto- ja takauskannasta oli 0,30 %. Luottotappioiden osuus kasvoi hieman vuodesta 2003, jolloin se oli 0,23 %. Kotitaloussektorin luottotappioiden osuus luotto- ja takauskannasta, 0,09 %, pysyi edellisvuoden tasolla. Sitä vastoin ulkomaat-sektorin luottotappiot supistuivat 6 miljoonalla eurolla, ja myös niiden osuus luotto- ja takauskannasta supistui hieman.

Vaikka luottotappioiden määrä on kasvanut, niiden osuus pankkien luotto- ja takauskannasta on pysynyt edellisvuoden tasolla. Tämä selittyy pitkälle sillä, että pankkien luottokanta on samanaikaisesti kasvanut, ja varsinkin asuntolainakanta on kasvanut voimakkaasti. Pankkien ei tiukassakaan asuntolainakilpailussa sovi kuitenkaan unohtaa riskienhallinnan vaatimuksiaan. Asiakkaan luottokelpoisuus, takaisinmaksukyky ja luoton vakuudet ovat seikkoja, joita pankin tulee edelleenkin arvioida luotonmyöntötilanteessa. Liian suuri asuntolaina, joka hipoo velallisen takaisinmaksukyvyn äärirajoja, ei anna joustoa ennakoimattomiin ja yllättäviin menoihin. Varsinkaan, jos mahdolliset uhat työttömyyden kasvusta, korkotason noususta tai asuntojen hintojen voimakkaasta laskusta toteutuvat.

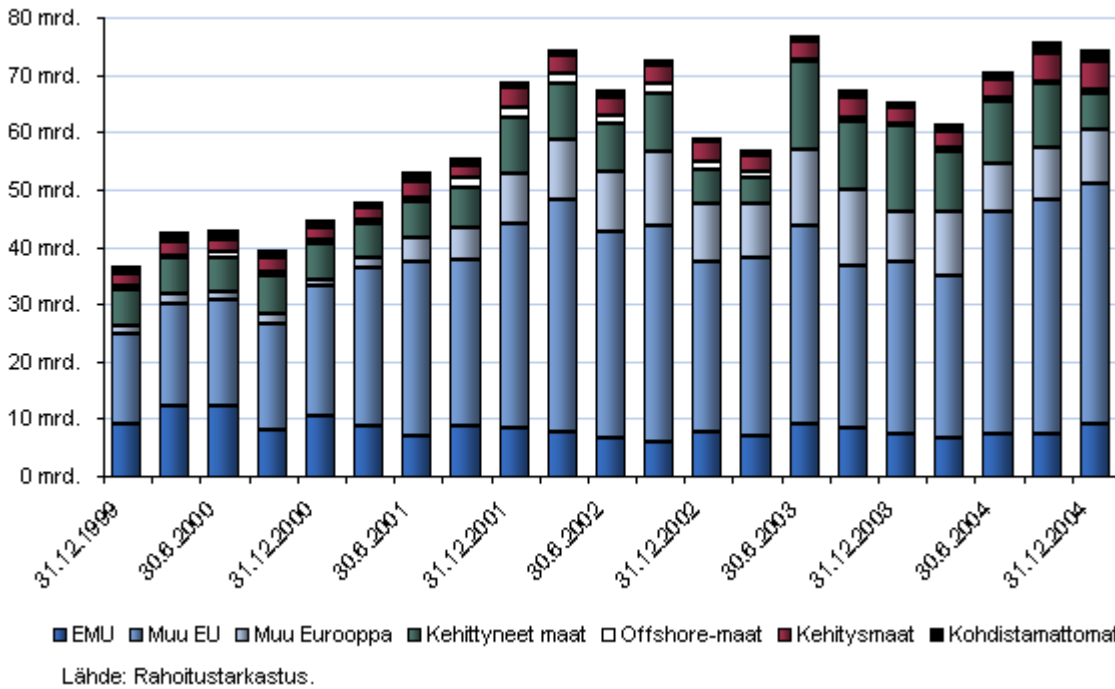
Pankkien saamiset matalan luottoluokituksen maista edelleen vähäiset

Suomalaisten luottolaitosten ulkomaiset saamiset lisääntyivät vuonna 2004 noin 6 prosentilla. Saamiset olivat noin 75,0 mrd. euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 70,6 mrd. euroa. Kun lukuun lasketaan Suomessa toimivien ulkomaisten sivukonttoreiden saamiset, oli saamisten kokonaissumma vuoden 2004 lopussa 82,1 mrd. euroa.

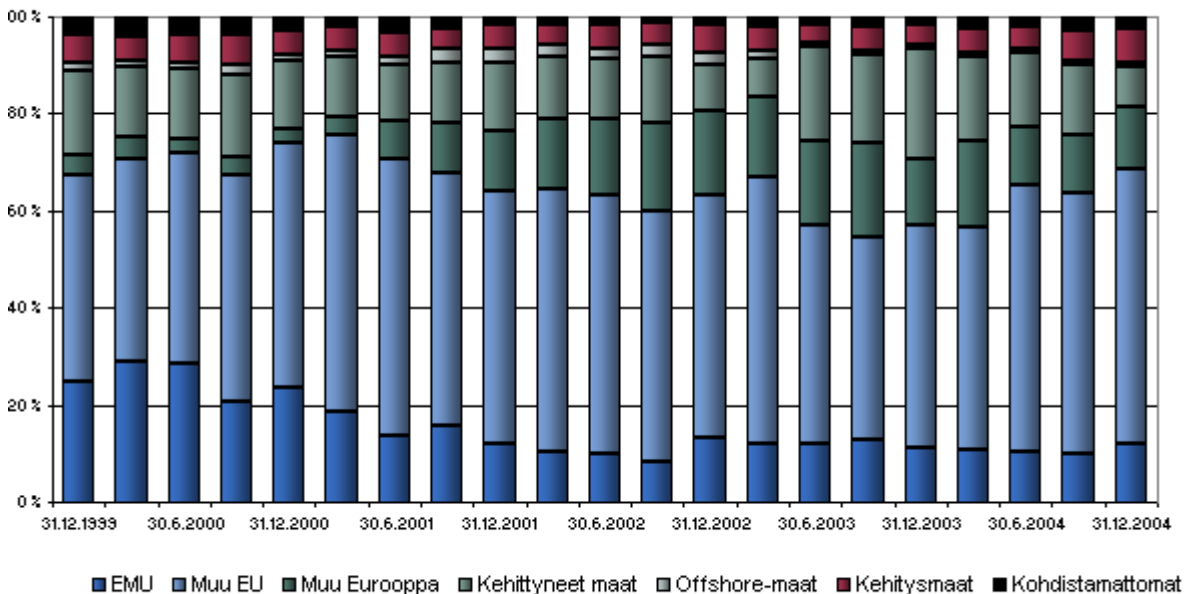
Pääosa pankkien saamisista kohdistuu vähäriskisiin, ns. investment-luokiteltuihin maihin. Riskipitoisten, ns. speculative-luokiteltujen maiden osuus ulkomaisista saamisista oli vuoden 2004 lopussa alle prosentin. EU-maiden osuus maariskikannasta oli noin 68 % ja EU:n ulkopuolisen Euroopan osuus noin 13 %. Kehitysmaasaamisten osuus ulkomaisista saamisista oli kasvussa vuonna 2004. Niiden osuus koko maariskikannasta oli kuitenkin edelleen varsin pieni, alle 7 %.

Pankkien tulee rajoittaa maariskejä asettamalla limiittejä. Maariskeistä ei ole aiheutunut pankeille merkittäviä tappioita.

Pankkien ulkomaisten saamisten kehitys 1999–2004, mrd. euroa

Pankkien ulkomaisten saamisten alueellinen jakautuminen 1999–2004, %

Lisätietoja antavat
 pankkitarkastaja Tülin Bedredin, puhelin 010 831 5429 (luottotappiot ja järjestämättömät saamiset)
 ja pankkitarkastaja Seppo Pitkänen, puhelin 010 831 5376 (maariski).

Pankkien antolainauksen kasvua rahoitettu talletuksilla ja liikkeeseen lasketuilla velkakirjoilla

Pankkien maksuvalmius säilyi hyvänä

Pankkien taseet jatkoivat kasvuaan vuoden 2004 aikana. Niitä kasvatti pääasiassa luotonannon ja erityisesti asuntoluottojen voimakas kasvu. Talletukset kasvoivat edelleen antolainauستا hitaammin, ja niiden osuus antolainauksen rahoittamisessa supistui 80 prosenttiin.

Määräaikaisten talletusten määrä on alhaisten korkojen vuoksi edelleen selvästi pienempi kuin pari vuotta sitten. Vuoden 2004 aikana määräaikaiset talletukset kääntyivät kuitenkin kasvuun samalla, kun strukturoitujen talletustuotteiden tarjonta lisääntyi. Pankit ovat aktiivisesti myyneet asiakkaille myös muita säästämistuotteita, kuten esimerkiksi sijoitusrahasto-osuuksia ja henkivakuutuksia. Näistä tuotteista saaduilla palkkiotuotoilla pankit ovat kattaneet talletuksia kalliimpaa markkinarahan hankintaa.

Pankit ovat rahoittaneet kasvanutta antolainaustaan myös laskemalla liikkeeseen edellisvuotta enemmän joukkovelkakirjalainoja, sijoitustodistuksia ja yritystodistuksia. Joukkovelkakirjalainojen määrä kasvoi 60 prosentilla, vajaaseen 7 miljardiin euroon. Myös sijoitus- ja yritystodistusten määrä kasvoi 12 % ja oli siten reilut 24 mrd. euroa. Pankkisektorissa ei kuitenkaan ilmennyt likviditeettiongelmia, koska pankkien velkakirjoille riitti kysyntää.

Talletuspankkien yhteenlaskettu kuukauden rahoitusylijäämä kutistui hieman

Talletuspankkisektorin likviditeettiasema säilyi vuonna 2004 hyvänä. Pankkien yhteenlaskettu lyhytaikainen kuukauden rahoitusvaje vaihteli kuitenkin vuoden aikana lähes 10 mrd. euron alijäämän ja 2 mrd. euron ylijäämän välillä. Yhteenlaskettu kuukauden rahoitusylijäämä oli vuoden lopussa 1,7 mrd. euroa eli noin prosentti talletuspankkien yhteenlasketuista taseista.

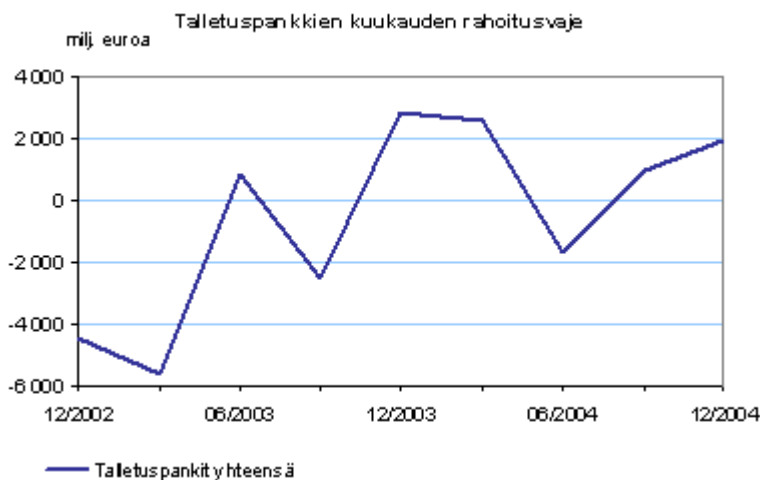
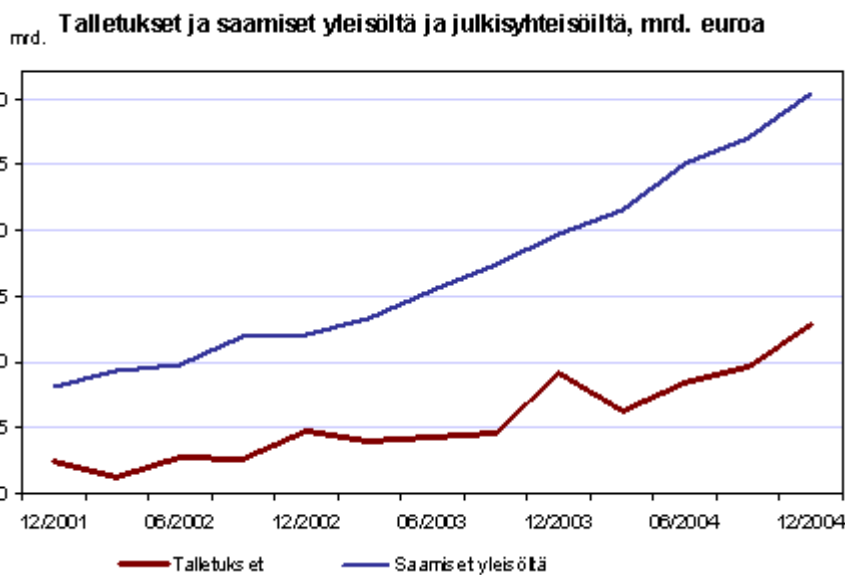
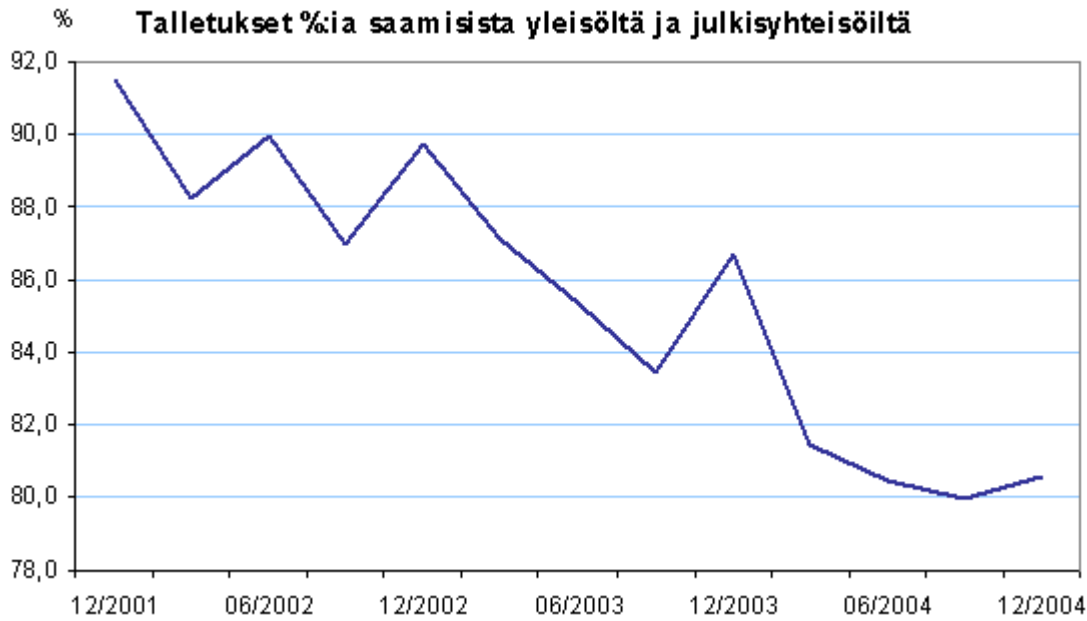
Pankit voivat hankkia likviditeettiä keskuspankilta vakuuksia vastaan tai myymällä hallussaan olevia saamistodistuksia ja osakkeita, jos ne eivät pysty uusimaan erääntyvää raha- ja pääomamarkkinarahoitusta. Pankkien käytössä oli keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia saamistodistuksia vuoden lopussa 7,4 mrd. euroa, mikä oli noin 1,5 mrd. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Pankkien hallussaan pitämien muiden raha- ja pääomamarkkinasaamistodistusten määrä oli 3,8 mrd. euroa. Tämä oli edellistä vuodenvaihdetta vähemmän, eli sijoituksia muista saamistodistuksista siirrettiin vuoden aikana keskuspankkirahoituksen oikeuttaviin saamistodistuksiin.

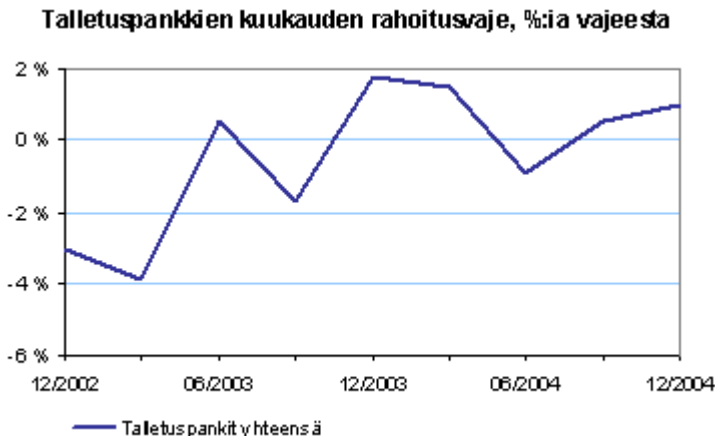
Rahoitusriski

Rahoitusriski jakautuu pitkäaikaiseen, rakenteelliseen rahoitusriskiin sekä lyhytaikaisten kassavirtojen epätasapainosta syntyvään likviditeettiriskiin.

Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan arvioimalla taseen varojen ja erityisesti antolainauksen rahoitusta talletuksilla ja markkinaehtoisilla velkalähteillä.

Lyhytaikaisen likviditeettiriskin mittaaminen perustuu maturiteettiluokittaisten tuloista ja menoista aiheutuneiden kassavirtojen erotukseen. Kassavirtojen laskennassa otetaan huomioon myös taseen ulkopuoliset erät. Tämä maturiteettiepätasapainosta syntyvä erotus osoittaa sen määrän mikä pankin on joko sijoitettava tai rahoitettava saamisten ja velkojen erääntyessä.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Meri Rimmanen, puhelin (010) 831 5379.

Pankkien korkoriskit pysyneet maltillisina

Rahoitustarkastuksen käyttämällä korkoriskimittarilla mitattuna suomalaisten talletuspankkien potentiaalinen tuloriski eli markkinakorkojen muutosten vaikutus rahoituskatteeseen, on pienentynyt vuoden 2003 lopusta. Kun vuoden 2003 lopussa tuloriski oli 7,3 % rahoituskatteesta (162 miljoonaa euroa), se oli samaan aikaan vuonna 2004 5,6 % eli 133 miljoonaa euroa. Korkojen nousu puolella prosenttiyksiköllä parantaisi siis pankkien tulosta seuraavan vuoden aikana 133 miljoonalla eurolla edellyttäen, että taseen rakenne pysyy muuttumattomana.

Suurimmillaan tuloriski oli vuoden 2004 maaliskuussa ja kesäkuussa, jolloin se oli lähes 9 % rahoituskatteesta. Riski pieneni kuitenkin vuoden loppua kohden. Suhteellista korkoriskiä pienensi pankkien parantunut riskinkantokyky, joka näkyy niiden rahoituskatteen kasvuna.

Rahoitustaseen investointiriski kasvanut

Rahoitustaseen joukkovelkakirjojen investointiriski tarkoittaa joukkovelkakirjojen ja rahoitustaseessa olevien korkojohdannaisten markkina-arvojen muutosta. Rahoitustaseen euromääräinen investointiriski on nelinkertaistunut vuoden 2003 lopun tilanteesta. Tämä tarkoittaa sitä, että korkojen puolen prosenttiyksikön nousun vaikutus olisi vuoden 2004 lopussa aiheuttanut 82 miljoonan euron tappion (3,5 % rahoituskatteesta). Tappiosta 9 miljoonaa euroa olisi aiheutunut saamistodistuksista ja 73 miljoonaa euroa johdannaisista.

Pankkien kaupankäyntivaraston investointiriski pieneni

Kaupankäyntivaraston investointiriski on laskenut vain hieman vuoden 2003 lopusta. Korkojen puolen prosenttiyksikön noususta syntyvä markkina-arvojen heikkeneminen olisi nyt 62 miljoonaa euroa (vuonna 2003 64 miljoonaa euroa). Tästä saamistodistusten osuus olisi 44 miljoonaa euroa ja johdannaiset osuus 18 miljoonaa euroa.

Sen sijaan kaupankäyntivarastoon luettavien joukkovelkakirjojen ja korkojohdannaisten yhteenlaskettu investointiriski on liikevoittoon suhteutettuna lähes puoliintunut vuoden 2004 aikana, ja oli vuoden 2004 lopussa 3,8 %. Pankkien kasvaneet liikevoitot ovat pienentäneet suhteellista investointiriskiä voimakkaasti.

Kaupankäyntivaraston ja rahoitustaseen investointiriskit tuottavat korkojen noustessa tappiota, päinvastoin kuin rahoitustaseen tulo-riski, joka tuottaa voittoa samassa tilanteessa.

Katso myös Talletuspankkien korkoriskiaseman arviointimenetelmät

Suomen pankkisektorin korkoriski 2003–2004

(miljoonaa euroa)

	31.12.2004	31.12.2003	Muutos %
Koko taseen korkoriski			
Tuloriski yhteensä	133,0	161,8	-17,8
Stressitesti 1; avistat < 1kk	-98,6	-58,7	67,9
Stressitesti 2; valuutat itseisarvoina yhteensä	141,4	184,2	-23,3
Rahoituskate (31.12.2003)	2 374,0	2 212,2	7,3
Suhteellinen tuloriski, % rahoituskatteesta	5,6	7,3 %	-1,7
Rahoitustaseen investointiriski	-81,4	-20,8	292,3 %
Kaupankäyntisalkun korkoriski			
Kaupankäyntisalkun investointiriski	-62,3	-64,3	-3,1 %
Stressitesti 3; valuutat itseisarvoina yhteensä	-140,2	-93,2	50,5 %
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	10 389,9	10 168,5	2,2 %
Suhteellinen investointiriski, % markkina-arvosta	-0,6 %	-0,6 %	0,0

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Peter Palmroos, puhelin 010 831 5333.